

गिफ्ट व्हाउचरवरील जीएसटी

अॅड. किशोर लुल्ला

वस्तू आणि सेवा कायद्याअंतर्गत प्रीपेड इन्स्ट्रुमेंट्स किंवा गिफ्ट व्हाउचर यावरील करदेयतेबाबत साशंकता होती म्हणजेच याच्यावर जीएसटी केव्हा लागेल आणि काय दराने लागेल याविषयी बरीच मत भिन्नता होती नुकतेच मद्रास उच्च न्यायालयाने कल्याणी ज्वेलर्सच्या केसमध्ये (W.P. 5130 of 2022 dt 27.11.2023) एपेलेटअॅडव्हान्स रुलिंगचा निर्णय फिरवून ग्राहकांच्या बाजूने निकाल दिला आणि त्यामुळे बऱ्यापैकी असंधीगंधता दूर झालीया निर्णयाप्रमाणे गिफ्ट व्हाउचर हे अॅक्शनेबल क्लेम असून त्याचा परिशिष्ट तीन मधील वस्तू किंवा सेवेचा पुरवठा यामध्ये समावेश होत नाहीज्या दिवशी गिफ्ट व्हाउचर दिले जाते त्या दिवशी जीएसटी भरण्याकरिता पुरवठ्याची वेळ धरली जाणार नाही तर या गिफ्ट व्हाउचरच्या साहाय्याने ज्यावेळी प्रत्यक्ष व्यवहार होतो ती पुरवठ्याची वेळ धरली जाईल म्हणजेच त्यावेळी जीएसटी भरावा लागेल.

ज्यावेळी गिफ्ट व्हाउचर प्रथमतः दिले जाते आणि त्यामध्ये नेमक्या वस्तू किंवा सेवेचा उल्लेख असतो आणि त्यासाठीची रक्कमही दिलेली असते, त्याचवेळी जीएसटी भरावा लागतोपरंतु गिफ्ट व्हाउचर मध्ये नेमक्या वस्तू आणि सेवेचा उल्लेख नसेल आणि ती घटना भविष्यात कधीतरी होणार असेल तर जीएसटी सदर घटना ज्यावेळी घडते म्हणजेच गिफ्ट व्हाउचरच्या रिडमशनच्या वेळी जीएसटी भरावा लागतो हे आता स्पष्ट झाले आहेएखाद्या व्यक्तीने पाच हजार रुपयांचे गिफ्ट व्हाउचर अनेक वस्तू विकल्या जातात त्या ऑनलाईन पोर्टलवरून खरेदी केले असेल आणि त्याने स्वतःच्या भावाला वाढदिवसानिमित्त ते व्हाउचर भेट म्हणून दिले असेल तर अशा गिफ्ट व्हाउचरच्या खरेदीवर जीएसटी भरावा लागत नाही कारण ते कोणत्या वस्तू आणि सेवेसाठी वापरायचे आहे हे नमूद केलेले नसतेज्यावेळी ते व्हाउचर भविष्यामध्ये एखाद्या वस्तूच्या खरेदीसाठी वापरले जाईल त्यावेळी त्या वस्तूवरील जीएसटी च्या कराच्या दराप्रमाणे जीएसटी भरावा लागेलवेगळ्या भाषेत सांगायचे झाले तर, ज्यावेळी प्रथमतः सदर व्यक्तीस गिफ्ट व्हाउचर मिळाले होते त्याचवेळी सदर व्हाउचर वर जर एखाद्या ठराविक ब्रँडच्या किंवा प्रकारच्या वस्तूचा उल्लेख असता तर त्या वेळी जीएसटी भरावा लागला असता.

कल्याण ज्वेलर्सने त्यांच्या किरकोळ विक्रेत्या दुकानदारांना तसेच ऑनलाईन पोर्टलवरून गिफ्ट व्हाउचर्स विकले होतेपरंतु या गिफ्ट व्हाउचर्सवर शासनाने टॅक्सची आकारणी केली होती . मद्रास उच्च न्यायालयाने सदर व्हाउचर्स ज्यावेळी प्रत्यक्षात वापरात येतील त्यावेळी जीएसटी भरावा लागेल असा निर्णय दिला.

असाच निर्णय कर्नाटक उच्च न्यायालयाने मे प्रीमियर सेल्स कॉर्पोरेशन या केसमध्ये दिलेला आहे(2023-VIL-67-KAR).